

Predplatná cena s „Vojtechom,“ celoročná: 4 zl. 50 kr., pólročná: 2 zl. 25 kr., samého „Vojtecha“: celoročná 1 zl., pólročná 50 kr., i s poštovou dopravkou.

CYRILL a METHOD.

„Cyrill-Method“ vychádza každých osem dní; Vojtech ale len za mesiac raz. Predpláca sa u redaktora Štefana Rúčky v Trnave (potočná ulica číslo d. 264).

Katolícke Noviny pre Cirkev, Školu a Literatúru.

Číslo 26.

V Trnave dňa 27. júlia 1869.

Ročník XVI.

Žalostná ozvena

Iudu slovenského
na smrť

Jeho Excellencie najdôstojnejšieho pána

Štefana Moyses

z milosti bozskej a apoštolskej stolice
Biskupa baňsko-bystrického
etc. etc.

Jako keď križuje v mrákavách blesk hromu
Podobne letela, smútna povest' z Hronu
Na vše strany sveta ponad Tatry sväté
Kade len slniečko sype žiary zlaté
Že umrel miláček Iudu slovenského
A spolu kňaz veľký chrámu bystrického
Muž večnej pamiatky Bohu, Iudu milý
V zásluhách o cirkev, a vlast' starobilý
Koruny biskupov perla draho-cenná
Za práva Slovákov, duša dobrá, verná
Ochranca, a Otec vdov, syrôt, chudoby
Zástupca zmužilý za slavianské rody
Cirkve katolíckej radost', a ozdoba
Horlivý, a vdáčný syn svojho národa
Štefan totiž Moyses biskup svatokrižsky
Vysoký hodnosťar, bárs bol rodom nizky.

Oj darmo Iudu môj! zdviháš oči hore
Už zhasla tá krásna hviezda na obzore
Ktorá k tvej poteche tak dávno svietila
A nádej k lepšiemu životu robila.

Oj darmo plačete ubohé syroty
Už sa viac nevráti otec vašej psoty
Už sklesnul stĺp Cirkve, a Iudu obrana
S ním žiakov podpora leží stroskotaná

Už zbledla tvár Jeho, údy zdrevenely
Telo v hrôb zložené, — nad Ním su mohyly

Teda — s' nás opustil, — ach Otče náš drahý!
Kto nám vyrahdí Tvoje za ľud snahy?
Kto balzam naleje? na tak veľkú ranu
Tvojou nahlou smrťou do srdca nám danú
Kto nás brániť bude v tom terajšom boji
V ktorom ľud opusten za své práva stojí?
Ktože nás poteší? kto dobru radu dá?
Keď nečo smutného pre národ sa udá.

Oj veľká to ztrata prišla smrťou Jeho
Obzvlášť pre „Maticu“ Iudu slovenského
Ktorej bol Predsedom, a zmužilým Vodcom
On jej bol vo všetkom sia rodiny Otcom
On klesnil jej cestu do hradu osvety
Prácou napomáhal rozvíňať jej kvety.
On viedol vyslanstvo prosby Trônu skladať
Za národ slovenský, a preň pomoc hľadať
Ani sa nehambil za reč materinskú
S ňou všade oslovil, i vrchnosť krajinskú
V nej kázal, ľud učil, bola radost' Jeho
V nej spisy vydával obsahu krásneho
V nej rečnil k zástupom vo svätom Martine
Na radu sojdeným sia Otec k rodine.

Bárs skusil neprajné pre Maticu časy
On predca nič nedbal na kucié hlasy
On trpel hrdinsky mnohú trpkosť, hanu
Zlostou odrodilcov na seba kydanú
Na všetko v maďarských novinách húkanie
By dobrý príklad dal, zachoval mlčanie

Z chatrných dôchodkov svelikou obetou
On školy zakladal, by ukázal svetu

Že zo statkov kňazských, vlast veľky zysť bere
Bars kňazov zo všetkých strán, kde môže svet dere.

Čo robil nekonal pre svetskú odmenu
Ani Ho duch časov nevábil k horleniu
Lež Jeho za národ horlivosť javená
Z čistého práv bozských pošla len pramena
Ani sa neplazil pred terajším Baal-om
Konať svu povinnosť, bol spokojný s Málom
L'ud Bohom sverený rídil, a spravoval
Pred zlosťou stádo své bránil ohajoval
Mal pokoj so svetom i s jeho túžbami
Šiel k cieľu svojému pravými cestami
V prácach apoštolských, bola radosť Jeho
V milosrdných skutkách bol k službám každého

K vám sa už obracám Bratia v Kristu milí
Ktorí ste dobrého pastiera stratili
Viem že z vás premnohí, i veriaci všecca
Nad Ním ste plakali z krúšeného srdca
A veru bol hodný vaších z očí slzy
Bárs táto výpoveď nektorých z vás mrzí
Bo diabol pekelný všade kúkol seje
Pre národnosť v zvadách do chuti sa smeje
Aj váš tiež Nebožtik že ľud svôj zastával
Mnoho z vás len preto nepriateľov mával
Medzitým prajem vám zo srdca celého
Aby ste dostali pastiera takého
Jako bol Nebožtik muž vyborných čností
Krásneho úmenia, a krásnych vlastností.
Za Cirkev, česť božiou, vo prácach horlivy
Každému uprimný, k všetkým spravedlivy
Však ale dobre viem terajší duch času
Biskupov si voliť iného je hlasu.

Modlite sa teda s ľudom bez prestánia
A pri službách bozských proste nebes Pána
By Vám dal pastierov, jakých Cirkev žiada
Z tých ale žiadného, z ktorých svet si hľada
Ktorý by vás rídil nie z cieľu svetského
Lež dľa vôle božej, a zákona Jeho.

Jozef Emmanuel.

Vplyv sviatosti stavu manželského na ženské pohlavie.

Radosť nevyslovnú cíti jedonkaždý duchovní Pa-
stýr kedykoľvek v jedno spojuje, so štolou váže dve
uprimné vespolok sa milujúce srdca, dve verné duše;
a kedykoľvek on požehna sväzok takýto, a doprovadí
ho s nebeským požehnaním na cestu bláženstva a
slasti. Pri každom takto kroz kňaza požehnanom
stave manželskom patrno je: jak velice kresťanska ci-
vilisácia napreduje; kresťanstvo sa zmahá, víťazí i k
všeobecnému dobrobytu celé rodiny vedie! — Stav
manželsky podľa zákona bozského povyšuje ženy na
ten stupeň hodnosti slušnej, na ktorom ony šťastne
završit môžu dielo všeobecnej civilisácie, k čomu i
tak sú povolané.

Isto je, tajit sa nedá, že osveta, (kultúra) rodín
a národov závisi najmä a nadovšetko od ženskeho
pohlavia od stavu, a položenia ženských osôb. „Však
to je Vám slabý večný zákon, večné pravidlo; „že
jestli sa zníži ženské pohlavie, vtedy i mužovia dolu
popadajú; a naopak jestli sa ženske pohlavie hore
pozdvihne vtedy sú i mužovia povýšení.“ — Pozrime
len na východ a západ! — Na východe ženy sú o-
trokyne, tam i mužovia jejich sú barbari; — Napro-
tiva ale na západe ženy sú pokresťansky slobodné, sú
slušnými právami obdarené, sú vzdeľané; a preto i
mužovia jejich a s sýmito cely svet v ústretí hľadi
kultúre. — Lež bohužiaľ v mnohých čiastkách sveta
ešte i po dnes ženy v otroctve strvávajú, a preto ešte
i po dnes vyše než $\frac{2}{3}$ nevzdeľaných Obyvateľov na
zemi sa nachodi. Všetko toto zlé vyliečia jedine
kresť. ústavy, a kresť. religia hojí tyto rany tým že
ona stav manželsky drží za nerozlučiteľný sväzok, a
za sviatosť.

U Rékov a Rimanov v starých pohanských ča-
siech spočievalo sice oko a dosti viselo srdce ľudské
na ženskom pohlavi; avšak predca oni nedávali že-
nám vôbec veľké prednosti a práva, veľmi si ich nev-
šimali, iba čo len znamenitejšie osoby k. pr. nadšené
vlastenky zo stanoviska vlasteneckého velebili a osla-
vovali jako, npr. Vetúriu matku Koriolanna a Korneliu
matku Grachusov.

V starom zákone. V Isráeli trebárs sa do ne-

ba vyvyšuje osloboditeľkyna vlasti Juditha, a matka Machabejska; predca však celému ženskému pohlaviu židovskému za podiel sa dostal úkol veľkej poddanosti: — Len Ježiš Kristus v novom zákone pri navrátil prvotnú hodnotu a platnosť ženám keď povýšil stav manželsky na sviatosť; keď smluvu nerozlúčiteľnosti a zákon lásky medzi mužom a ženou učinil ustanovil a položil. — Vo sviatosti stavu manželskeho dve slobodné a uprimno sa milujúce srdca podľa zákona Kristového v jedno spojené a nadprirodzenou milosťou obdarené, i kňazom požehnané tvoria koło rodinné; tvoria najbezpečnejší spolok, ktorý kroz dobre vychované a vzdelané rodiny a národy je prípravou obecného blahobytu a spásy. Krásne o tomto mlúvi jeden výtečník takto: „V živote manželskom opravdive milujúca duša je slabý dajaký svätý chrám, v ktorom vôneplná obeta ustavične plápolá; kde každý hlas o Bohu rozpráva, a každá nádej jesti nesmrteľnosť.“

A zajiste nebeský Otec dobrotivý utvoril najmocnejší ústav v stave manželskom, aby oblažil zemské deti svoje. Kristus ho požehnal a potvrdil, i na sviatosť povýšil, do života uviedol. — A Cirkev živý to stĺp pravdy od starodavna rozširovala so všetkou pečlivosťou túto sviatosť stavu manželskeho, úplne ju vysvetlila, a bedlive ju bránila a opatrovala proti všetkým nápadom šta božský prostriedok k plneniu kresť. života, a k dosiahnutiu osvety a blaha. Z tej príčiny sv. Otcovia Cirkve — pápežovia a biskupia i učitelia cirk, až po Fleury — ho a celé Fenelonov zástupy úsilne sa namáhali a o to všemožne sa starali od jakživa: žeby sa dobrým vychovávaním žien a tak kroz dobré matky základ položil osvete a blahu rodinnému a spoločenskému!

Sami [ostrovtipnejší zákonodarcovia i výtečnejší solidnejší múdrcovia veľkú váhu kládli ná uprávnenie žien na právne jejich postavenie a na ich dobré a náležité vychovávanie. A tuhá s celým svedomím smelo spomenúť môžeme: že naši slechetní a vdáční predkovia práva ženskeho pohlavia a občanské tohoto postavenie prajnejšej usporiadali, nežli zákonodarcovia zných národov; a tak znamenite pôsobili na povedomie žien, ktoré k povedomiu priviedli a pozdvihli. K odôvodneniu tohoto lenjedon z novejšieho veku vziatý a zaujímavý príbeh rozpoviem. Francúzska akademia pred 20 asi rokami slu-

bovala a vykázala 6000 frankov jakožto súběžnu odmenu (prémium-honorár) tomu spisovateľovi ktorýby najzreteľnejšej objasnil, a náležite dokázal: „ktorí sú hlavní činitelia (faktory) vzdelanosti ľudskej?“ — A veniec slávy obdržal „L. Aimé Martin“ za svoj ľubomudrecký spis ten, v ktorom on dôkladne preukazuje: „že civilisácia ľudskeho pokolenia závisi od žien a síce od dobre vychovaných matiek rodinných.“ — Vzdelaný svet odmenené toto dielo Martinové do jiných europejských rečí preložil, a v hlavnej v podstatnej veci (in thesi) si ho osvojil.

A tak teda: religia, ľubomudretvo, historia a všeobecná mienka potvrdzujú tú pravdu: „Od dobrých panimatiek všeobecné dobré priveľa závisi.“ — A preto slávne je to povolanie, ktoré blaží i seba i druhého. Úctu tedy našu vyslovujeme všetkým výborným a dobrým pannám a ženám, ktoré sú anjelia mužov svojich, ktoré ostražujú a podporujú dom; a ktoré čo matky udržujú deti čelad svú v poriadku, rodia a vychovávajú nádejných výtečníkov pre Vlast Národ, a Cirkev.!

Sláva Bohu na vysosti — Bohu — ktorý kroz Syna svojho jednorodzeného J. Krista vo sviatosti stavu manželskeho prinavrátil ženské pohlavie k prvotnej hodnosti, a k vysokému a dôležito — vznešenému povolaniu; a tým samým oslobodil pokolenie ľudske od shovädilosti a zdivočilosti!!

Teda najistejší a najmocnejší faktory všeobecného blaha sú kresťanské-božské ustavy, a inštitúcie; tedy i sviatosť stavu manželskeho, kde totižto muž a žena dvaja sa vespok v mene Boha a zákona pri oltári spolčia, zväzkom nerozlúčiteľným sa v jedno spojajú, a Cirkev sv. na nich svaté svoje požehnanie vynáša.

Redakcia'

Vzory pastierskej múdrosti.

Pokračovanie.

Sotvá že farár túto udalosť vyrozprával, prišiel pán Bohoľúb ustatý a zunovaný do izby. Srdečnou spoluútrpnosťou, a nie celkom bez podivenia a nejakej zvedavosti pozerali obidvaja naňho. „Chvala Bohu“, zavolať „už sa stalo.“ —

„Nuž ako že sa vám vodilo?“ pýtal sa stavec. „Práca bola trochu ťažká, ale já som už častejšie skúsil, že vo veľkých domoch je vec už vyhratá,

keď len slobodný prístup k chorému kňaz dostane. Ale je to často veľká úloha. Ponevác zväčša sú okolostojáci tak bojzliví a úzkostliví, žeby zjavenie sa pokojného kňaza umierajúcim veľmi pohnúť môhlo tak že z prvej úskostlivosti ho radšej večnej smrti ponechajú, nežli by kňaza pred neho pustili. Počujte tedy, jako sa mne viedlo.

Prišiel som do dlhej, skvostnej dvorany, najdúc tam sluhu jedného, žiadal som ho, aby ma bez meškania oznámil. Človek tento na mňa úskostlivo pozrel a oddialil sa. Já som dlho čakal, a to veľmi dlho; konečne som započal svoje hodinky sa modliť, a už som ich aj dokončil, keď domová pani sa zjavila a úskostlivo sa ma pýtala: „Či ste aj svätý olej doniesli?“ Já som odpovedal: „Ach tak!“ povedala a rozkázala, celkom chladnokrevne sluhovi, aby mi k večeri stôl prikryl a zmizla. Já som za ňou jako skamenelý pozeral. Po krátkom čase prišiel lekár z tých izieb, tiahnuť ma k oknu hovoriac mi celkom dôverne s pánskou zdvorilosťou: „Viete velebný pane, robte tuná všetko len tak pro forma!“ — Já ho od hlavy do päty prezerajúc povedal som: „Či vy, pane lekár, tiež snád len pro forma liečite?“ On sa usmieval pery si hryzúc: „No, no, veď sa vy hneď nemusíte nahneváť: však vy znáte obyčaj sveta; ceremonie sa ovšem ľuďom k vôli zachovávať musia; to je slušná vec“ Ja som mu dobre do očí pozrel, pýtajúc sa ho: Povedzte mi pane lekár, čo muž čestný, jak dlho môže chorý ešte žiť?“ On kyvnul plecami a hovoril: „Najviac do zajtrá večera!“ — „Na taký spôsob je málo času k státniu; hľadte, žeby som môhol čím skor k chorému pristúpiť.“ — „To pôjde veľmi ťažko!“ „Prečo?“ — „To by chorého veľmi naľakalo.“ — „Či mu snád niečo zlého vyvediem?“ — „To práve nie; ale veď viete, také dačo len smrti uskorí.“ — „Časnú, ale ani tú nie vždy; často dopomôže to ešte aj k zotaveniu tela, a chráni v každom páde od večnej smrti!“ — „Ba ešte čo!“ hovoril kyvnúc plecami; konečne sa ale ešte pýtal: „Však ste snád len aj svätý olej doniesli?“ — „Prečo sa to pýtate?“ — „Či mám snád mrtvú škryňu s ním natret?“ — „Odpustíte,“ povedal „povinnosť ma volá,“ a išiel vo veľkých rozpakoch preč; já som ale zase o samote stál, a okríknul som sluhu, ktorý dľa rozkazu svojej panej, s veľkou fľašou vína bol prišiel a stôl pre mňa prikryť chcel. „Myslíte snád, že som ja sem k hodovánkám prišiel? Preč stýmito vecami.“

Já som celú svoju trpezlivosť zobral chodiac veľkým krokom hore dolu po izbe. Konečne prišiel komorný sluha, ináč celkom statočný a dobrý člo-

vek. Já som ho zastavil a prosil dotierave, aby mi možným urobil s chorým sa shovárať môct. „Já sa nesmiem opovážiť vašu milosť oznámiť,“ hovoril, „ale chcem oprobovať veľkomožnú paniu ktomu priviesť, aby vašu milosť k chorému pripustila.“ A veru aj si stál v slove, lebo skoro po jeho odchode prišla pani; táto ma tak rečeno obtočila slovami, aby ma pripravila a poučila, jak múdre a opatrne, jak šetrne by som mu len iak zďaleka spomenul príčinu svojej návštevy, a aby som zvlášte nič takého nepreriekol, čo by chorého nastrasit môhlo, atd.

„Veľkomožná pani,“ povedal som, „ponehajte to všetko na mňa; jedinké, o čo Veľkomožnosť Vašu prosím, je, aby ste mi čím skôr prístup k chorému otvoriť ráčila. Ona zmenila farvu nad tak neobyčajnou prísnosťou, hovoriac: „Uvidím, či sa to dá vykonať,“ a zase ma samotného zanechala.

Polnoc prišla a já som v úplnej pravdivosti cítil slová Pána: „Beda svetu! Beda vám boháci!“ Ľudia prichádzali a odchádzali; naráz mi vo mnezasvítla tá myšlienka: čo že sa ti môže stať, keď aj neoznámený dnu vkročíš? Najviac čo sa mi môže pridať, bude to, že mi dvere ukázu, asnád ani to neurobia a já zachovám dušu od zahynutia večného! — V krátkosti som si to rozmyslel, utiekal som sa k Bohu o pomoc, vyskúmal som príležitosť, a idúc prez mnohé izby prišiel som až do pokoja nemocného. — Tu sem tedy stál; a moje zjavenie sa tam bolo pre týchto ľudí jako zjavenie sa nejakého strašidla o pol noci. Chorý zblednúť, ostatní ma mlčky poobzerali, a mne sa zdalo, jako keby vnútorne sa predca boli tešili nad mojou opovazlivosťou, lebo sa mlčky jedon za druhým z pokoja ztratili; chorý sa ma ale pýtal slabým a trasúcim hlasom: „Čo že je vaša žiadosť?“ „Já som kňaz farský,“ hovoril som a moja obyčaj je, že všetkých našich nemocných navstevujem, a tak by som si to ani odpustiť nebol môhol, vašu Excellenciu vo vašej chorobe nenavštíviť; lebo já viem, že mnoho trpíte a ja by som vašej Excellencii tak rád spomôct chcel!“ „Vy mne spomôct?“ pýtal sa pochybujúc a nikol mi, aby som si k nemu sadnúť. „Keď aj“ hovoril som, „sám nemôžem spomôct, predca ale znám jedného, ktorý istotne spomôct môže, a už aj mnohým spomohol ktorí dôverovali v neho.“ „A kto že je ten?“ — „Vaša Excellencia ho istotne zná, aspoň dost ste o ňom hovoriť očuli, lebo len puhé dotknutie sa jeho šaty uzdravilo ráz nemocnú ženu ktorá svoj celý majetok pred tým na lekárov bez výsledku vynaložila; ba čo viac on slepo-narodeným zrak navrátil u vskriesil k životu mrtvého,

ktorý už štyri dni v hrobe ležal.“ — „Ach, toho mienite!“ „Nuž či je ten snád neni mohutný pomahač, a síce jedinký ten, ktorý človeku pomáha, keď ho už všetci opustili?“ „Nehajme to tak, dajte mi s tým pokoj, môj milý pane. „My ale pri tom nič nestratíme, keď jeho pomoc voláme, ba čo viac nekonečne mnoho vyhráme, póneváč je on práve tak milosrdný, jako aj všemohúci Boh!“ „Boh!“ hovoril chorý, „kto vie, či Boh len jestvuje?“

Čas nútil, ja som sa nemôhol do žiadných filozofických dôkazov pustiť, ale som z krátka hovoril: „Čo ale vtedy, jestli Boh jestvuje, a my o jeho jestvovaní sa v krátkom čase najstrašnejším spôsobom presvedčíme. Jedno je ale isté, a to aj vy sami vedet ráčite, že ešte nikto jestvovanie Boha netajil, výjmc zlych a zkažených ľudí; k tejto luze ľudského pokolenia snád len nechceme sa počítovať?“ „Nie!“ odpovedal chorý trasúcim sa hlasom. „Nuž tedy,“ hovoril som „Chceme sa na tohoto Boha milosrdenstva obrátiť, ktorý nás stvoril, ktorý všetké dni nášho života spočítal, a v ktorého rukách smrť a život väzí; jemu sa chceme oddať a jeho svätú vôľu plniť, aby sme, jestli by nás snád z tohoto života pozvať chcel, milosť pred jeho súdom obsiahli.“ „Ešte sa ale nikto nenavrtil, ktorý by nám bol povedal, či aj druhý život ešte jestvuje.“ „Mrtví sa ani neni k tomu ustanovení aby nás poučili, ale živá cirkev božia, ktorej základom Ježiš Kristus je, syn Boha živého.

K tomu je to ani neni pravda, že ešte nikto z tadial' sa nenavrtil, ktorý by nám bol povedal, jako to tam vyzerá; lebo ovšem prišiel jedon nazpät a povedal nám, že dobrí podobní su anjelom božím, že do radosti Pána vstupujú, a že sú večne obdarení, a naopak, že červ zlych nevymre, a oheň pokuty jejich neshasne. On ale, ktorý dlh hriechu na kríži vlastnou krvou zničil udelil, keď z mrtvých vstal, svojím kňazom moc hriechy odpústať, a rozvazuje to v nebi, čo oni na zemi rozviazali; preto chceme sa aj z našich hriechov vyspovedať, aby sme od nich oslobodení súc, spokojne cestu do večnosti nastúpiť môhli, a tak k radostám dietok božích v nebesách pristúpili.“

„Spovedať sa?“ hovoril trasúc sa; „nie!“ já sa nechcem spovedať!“ „A prečo nie? Však sa snád len strašnému nebezpečenstvu na večnosť zatrateným byť do rúk nevhodíme, aby sme stými najošklivejšími zločincami do ohnivého žalára božskej spravodlivosti neprišli?“ „Vy mne tu veľmi strašné veci hovoríte!“ — „Strašné sú tieto veci len tomu, ktorý sa z Bohom smeriť nechce; ale potechypné sú tomu, ktorý tohto najdobrotivejšieho Otca vzýva,

ktorý vždy hotový je, nás prijať, a čo by sme sa aj tak veľmi mnoho proti nemu boli prehrešili. Lebo zretedel'ne hovorí: „V ktorýkoľvek deň sa hriešnik ku mne obráti, zabudnem na jeho všetkie zločinstvá.“ Pomyslite si len sami, Vaša Excellenca, či vám to vždy radosť nespôsobovalo, keď ste nekomu dobrodenia preukiazali? a či vám to ťažko nepadlo, keď ste nekocho pokutovať prinútený boli? Či je ale večné milosrdenstvo nie nekonečne lepšie nežli nejlepší najvznešenejší človek?

A či nezasluhuje právom od Boha zapovrhnutým byť ten, ktorý sa zdráha večným pokutám tak malou, jaká je spoveď utiecť?“ A konečne zaplietol som medzi napomínania tieto skrušenošti plnú modlitbu a hovoril som na konci tej s najútlejšou útrpnosťou takto: „Však veru, my sa chceme s Bohom smeriť, a najsvätejšie sviatosti prijať?“ On ale hovoril: „No, keď prevelebný pane tak mienite, tedy už len v Božom mene!“ Já som upotrebil drahé okamyhy, prešiel som snim dl'a toho jako nám to čas dovol'oval, hlavné punkta jeho života a udelil som mu sv. sviatosti, po čom v najvätsom pokoji od svojej rodiny sa odobral, a po krátkej hodine skonol.

„A čo povedala na to domová pani?“ pýtal sa pán Bobusvát. „Tá,“ odvetil pán Boholúb, „mala s inšími vecami dost roboty; lekár ale pazerajúc na mňa obdivujúcim okom, zatriasol hlavou reknúc: „Prevelebný pane, vy ste tu opravdive majstrovskú robotu vyviedol, jakaj bych nebol očakával!“

Já ale ostre naň pozrúc povedal som mu: „Čo sa tu stalo neni môj vlastný účinok, lež je to dielo milosti milosrdného Boha, v ktorého vy neverite, Na vás ale čaká nekdy veľká zodpovednosť, póneváč sa tak ťažko pri vašich nemocných prehrešujete; a od vašich rúk budú žiadané duše tých, ktorí vašou vinou večnému zatrateniu spadli; bo večný oheň preto menej nehori, že vy naň neverite!“ — „On ale pravdaže sa usmieval nad touto odpoveďou?“ pýtali sa obídvaja. „K mojmu najvätsiemu podiveniu počul som práve tomu protivné, hovoril pán Boholúb,“ lebo keď som odchádzal, povedal mi sluha škomorný, že lekár je veľmi zamyslený po mojích slovách, a že hovoril: tento kňaz je človek veľmi strašný; on mi veci hovoril, ktoré mne povedať sa ešte posavád nik nepovázil; a veru zle by to so mnou vyzeralo, keď by pravdu mal!“

Literatúra a kritika.

Sväte Druhotiny kná zské najsvätejšieho Otca Pia IX r. p. dňa 11 apríla roku 1869 slávené.

Spomenutá básen svätým Druhotinám Jeho Svätosti Pia IX-ho venovaná, povodcom Ondrejom Ďurčekom, pre mnohé práce tlačiaru, teprv dnes tlač zanechala. Zato však netratí ona na cene a hodnote svojej. — Rok 1869 a deň 11 apríla ostane povždy pamätným v dejinách Cirkve, a pravý katolík naň sa upamätať môže a má kedykoľvek.

Ponevác básen táto nesmrteľné skutky Jeho Svätosti opisujúc čitateľa k milovaní pravej viery a Cirkve katolíckej, viery tej zvestovateľkyni, rozecuje, srdce ale jeho hlbokou úctou naproti Jeho Svätosti naplňuje; pre tú príčinu všetkej chvály všetkého odporúčania a čím najvätsieho rozšírovania hodná je.

Po udaní cieľu svojho básnik predstavuje v 13. znelkách Jeho Svätosť jako prýšťa, biskupa, pápeža zavierajúc dielko svoje želánim: aby Jeho Svätosť Pius IX Cirkv sebe sverenú dlho ešte ve zdraví spravovať mohol. —

Pius IX-tý, jako prýšť, je príklad kná zskej horlivosti obetovosti, lásky; vzor svätosti života.

Po sedmoročnom núčinkovaní pri jednom ústave syrôt v Ríme, zažiadal si pracovať tam, kde sa národom ešte len prvá zora Kristovho učenia zapalovať počína — odobral sa do južnej Ameriky, menovite do Chýli, dľa toho „idúce po všetkom svete učte všetky národy! Vráťvší sa odtiaľ prelátom S. Michala, hneď zas arcibiskupom špoletským a biskupom z Imoly menovaný je, kde si tolko zásluh shromáždil, že mu Boh hodnosť a úrad ten sveril, nad ktorý vyššieho svet tento nemá.

O pápežstve Piusa pôvodca takto hovorí:

Celému tak svetu Predstavený.

Najsamprv si o to pečoval,

Bys po Bohu hlavnej venoval

Úcty dôkaž i vierou zvečnený

Svetici tej, již matkou menoval

Kristus Pán, Syn Boha milený,

Preto Duchom Svätým nadšený,

V hlavnom chráme Ríma si zvestoval

Pred pastiermi celej Cirkve Svätej,

A pred množstvom ľudu zbožného,

Článok viery nikdy nepodvratnej:

Že svätá Maria, matka Krista,

Počatá bez hriechu dedičného

A bez všech hriechov je Panna Čistá.

Nasleduje vyhlásenie za Svätých v Japanu umučených vierozvestov, svätenie osemnásťročnej pamiatky mučedníctva svätého Petra apoštola, kde Jeho Svätosť je vyobrazený jako najhodnejší Nástupca s. Petra apoštola nie len čo do uradovania ale aj z ohľadu tej hotovosti aby budeli potrebné, aj dušu svoju za ovce svoje položil.

Apoštolských kniežat si pamiatku

Smrti nedávno obnovoval,

Nad slávou Cirkve sa radoval

Vyvýšenej a malého počiatku.

Ty želaš oslávenú rozmnožiť,

Hotový, jak Tví Predchodcovia.

Za Ňou i dušu svoju položiť.

Podarené je i toto pripodobnenie,

Jako nekdy množstvo vyrojené

Na horu, by Pána lapilo,

Jedno „ja som“ k zemi sklonilo

Ježišom ku nemu premluvené:

Tak vojsko, jenž tróny oprávnené

Kniežat Itálie sborilo,

Tvoje Dôstojenstvo srazilo

K podmaneniu Ríma vystrojené.

Tu sa pýta básnik: prečo

Ty Svätý Otče! bezbranný proti tomuto vojsku si víťazil;? a odpovedá:

Lebo tamti s bezpravím spojení,

S Tebou pravá bozskosť válčila,

Preto Bohom bol si ochránený.

Majúc pred očima olúpenie pápežských zemi Piemontom hovorí k Velikým násilnosti tropiacim:

Vy Velikí len že borte teda!

Vylievajte i krv nevinnú,

Že súdy bozské vás neminú

Verte, Boh padnúť Sionu nedá atd.

Trónom Rímským vaše tróny stojá,

Jestli že ním zlostní zatrasú,

Vaše tróny v ten čas v prach sa sboria.

Kráľovstvom Pápeža posvätenie

Kniežat koruny prijímajú,

A národy práv svých ujistenie.

Aj my toho sme presvedčenia; lebo Pápež je námestníkom Krista Ježiša i v kráľovskom úrade, odkad bozskosť kráľovského úradu aj jiným panovníkom svätosť a nedotknuteľnosť prináša. Nie teda z milosti ľudu, ale z milosti božej kráľovia sú

kráľmi. Prítom zákonník Pápeža obsahuje spravodnosť, pravdu, slobodu, lásku; zákony teda Bohom zjavené, večné, nie násilensvo, bodáky, oportunitu, a jiné machiavelské predpisy, ktoré bodákmi bránené aj tými sborené bývajú.

Len zavedený ľud a zyskuchtivý podmanitelia mohli sa kedy na dedietvo s. Petra oboriť. Nepredpojatý ľud vždy bol verným Rímskym Pápežom.

Napoleon I-vý sa zmocnil štátu Pápežského a Pia VII-ho dal do väzenia. Ale Napoleon bol z trónu zhodený, a Pius pri jasani kresťanstva a svojich verných poddaných kráľovský svoj trón zas zaujal.

Klesanie nevery, rozličných bludov po svete, a rozkvet pravého náboženstva mohutnému vplyvu Jeho Svätosti básnik takto privlastňuje:

A za prospech namáhaní Tvojich,
Že sa počet pobožných zmáha,
A duch sveta ustal v bludoch svojich.

S potešením vidíš, jak prekveta
Pravá viera, kresťanské čnosti,
Navzdor odporníkom činnosti,
Po všetch stranách širokého sveta.

Na zjavených pravdách sa osveta
Kriesí v veriacich spoločnosti,
A svojich hraníc v čulej radosti
Porád šíri Cirkev Svätá, atď.

I Nemecka rozum zbožňovaný
Vlastní svoj nerozum poznáva,
Vierou Bohom danou prekonaný.

Nemecku by sme priali; aby nezostávalo pri svojej ničote — nihilismu, ale aby zároveň Anglicku valne do Cirkve katolickej sa shromažďovalo.

Spieva ďalej o vierozvestoch Pápežom po svete poslaných o založení biskupských stolíc, o uzavretí konkordátov s panovníkmi; a nasledujúcim želaním končí svoju prácu:

Námestníku Boží! Kráľu, Kráľov
Otcu, Spravcu Cirkve Vznesený!
Voď vo zdraví Tebe sverený
L'ud múdrosťou, láskou neustálou!

Nech národy všetkých zeme krajov
V Cirkvi Tvoj sú v jedno spojení,
Vierou láskou, čakou (nádejou) živění,
Jednou Boha nech velebia chválou!

Požehnaj nás Tým svätým žehnaním,
Prostredkuj mír, pohodlie časné,
Búrkami sem tam v svete metaným.

Nadvrch milost Boha nebeského! —

A keď svieca života shasne

Prived' nás všetch do rája večného!

Cena básne tejto 5 kr. r. č., čistý výnos pridá sa k halierom Petrovým.

Dopisy.

Z Rožnavy. Velebný Pane Redaktore! Jesli že za dobré a slušné uznáte, tak prosím by ste to čo Vám prítomne píšem, vo Vašom výbornom časopise „Cyrillo Methode uverejniť ráčil. Kde bolo tam bolo ale skutočne bolo. Je tomu už niekoľko rokov, čo jeden kňaz medzi svojimi farníkmi chcel založiť a do života uviesť náboženský spolok SS. Cyrilla a Methoda, ktoréhožto Spolku uloženia je; modliť sa za ajednocenie rozlúčenej Cirkve. Spolok tento, jak známo je potvrdený i od s. Otca Pia IX. 12 Maja 1852. I oznamí ten kňaz tenže svoj úmysel svojej patričnej Vrchnosti. A hádajte jakú asi odpoveď na to dostal? Bezpochyby reknete. Inu, Vrchnosť to len musela schváliť. Ja ale pravím Vám: Horkáže vaša brindza! Odpoveď bola: že je to, vraj exotický Spolok — „exotica societas.“ — No ja som síce len Sprosták, ale predca nikdy, ani len vo sne na myseľ by mi to napadnúť nemohlo, aby náš milý S. Otec Pius IX nejaký exotický Spolok potvrdí i len môhol. Tak by i On, ten náš drahý Sv. Otec musel byť náky exotický Pápež. Čo? — Velebný Pane Redaktore! Prosím Vás, nože mi teraz odpovedzte na tieto moje dve otázky: 1-é či ozaj takovú Vrchnosť, čo ten Spolok SS. Cyrilla a Methoda exotickým Spolkom byť pravila tiež, posuit Spiritus Sanctus regere Ecclesiam Dei? — A 2-é Keď tá Vrchnosť pravila Spolok S. Cyrilla a Methoda je exotický, jaká asi Holubica sedela vtedy tej Vrchnosti na pleci, a žušňkala jej do ucha, zdáliš taká ako sv. Gregorovi Velikému, či li náka druhej sorty? ¹⁾

Jeho Excellencia najďôst. p. biskup rožnavský Štefan Kolláresík dňa 18. t. m. umrel.

¹⁾ Či to snád' nebol náky čierny krkavec? Dopis.

Na odišné veci škoda odpovedať. Škoda svätého oleja na oheň hádzat a svätý pokoj rusiť na deň tisícročnej pamiatky smrti sv. Cyrilla, i po smrti biskupov. Pozrite na Velehrad a tam uvidíte: quos posui Spiritus s. regere Ecclesiam Dei. Tam je to k závideniu, u nás všetko k žli rozhorčenosti kedykoľvek sa jedná o dobro slov. katolíkov. Red.

Cirkevné a Školské Zprávy.

Trnava. Dňa 24. júlia b. r. tu odbývaly sa Zadášnice (Requiem) za blahej pamäti nebožtíka Štefana Moysesu biskupa b. bystrického v chráme sv. Uršuly. Nebožtík veľikým za živa býval Dobrodincom tomuto kláštora. Mšu sv. slúžil o 7 $\frac{1}{2}$ hodine dôst. p. J. Homoky kanonik trnavský, a spolužiak nebožtíka.

V Kláštore pod Znyovom. (Znio Váralja) dňa 5. augusta b. r. bude sa vydržiavať druhé valné patronátské shromaždenie straniva nádejného samostatného kresť. kat. reálneho gymnázia tamže založiť sa majúceho. K tomuto shromaždeniu nelen pl. t. patronátski členovia lež i ctené, Cirkev svätú a slovenský národ milujúce Obecenstvo s úctou sa povoláva.

Pojník (Opozdeno). Dňa 29. apríla b. r. vo filialke Hutti pridruženej k fare Pojnickej o 12 hodine poľudnájšej pri prudkom vetru vypukol strašný požiar, ktorému v krátkom čase 12 domov v obeť padlo. Ubohí títo vyhoreli, baňskí to robotníci obrátili sa s prosbopisom k vysoko dôstojnej kapitule b. bystrickej, od ktorejžto k ulaveniu svojej biedy 40 zl. r. č. veľkodušne obdržali. Pán Boh zaplať, a poteš zarmúčených ešte s viac podobnými milodarmi (Zpráva táto došla na nás teprv 1. júlia b. r. avšak ju ujavňujeme trebárs dosti neskoro práve preto, že lásku kresť. naprotiva oškodovaným vyhorelcom týmto môžeme preukázať chockedy, čo veru ani v mesiaci auguste nebude neskoro.) Red.

V Prahe má byť sriadený nový spolok „Slávia“ ktoréhožto účelom by bolo: sbratrenie všetkých Slovanov a seznamovanie sa s jazyky slovanými. Vnútorňa správa bola by česká, a na vonok slovanšká. (P. b. V.)

Frankfurt. Rozličné deputacie biskupské i krajinске z Nemecka vystrojené ponáhlaly s koncom marca a na začiatku apríla b. r. jedna druhu stihajúc — do Ríma, aby tu do rúk složily Jeho Svätosti Piovi IX r. p. čo sekundiciantovi adressy oddanosti lásky a vernosti, (ktore do 3. apríla podpísalo 1 million a 230,000 nemeckých katolíkov) a aby Otcovi svôjmu milovanému odovzdaly summu v Nemecku sosbieraných svätopeterských halierov, a rozličné iné úmelecke dary. Biskupstvo v Münsteru (v Monastýru) sosbieralo a poslalo: 89,050 frankov; v Padernbornu 65,636 frankov; vo Vrati-

slave sosbieralo sa do 1. apríla 35,000 tolarov; atd. veľiké summy zo 24 biskupstiev. Spolky a korporácie zaslaly mnohé úmelecke dary jako: obrazy, kasule oblek. cirk. k službam b. atd. v čom najmä mniššky v Mainzu (Mohuč) vynikaly a sa vyznačily. Konečne v Nemecku na pamiatku sekundíc Pia IX r. p. založily sa mnohé zakladiny, nábožne dotácie jako: kapla Piova v Berlíne dostala len z Breslavi 400 tolarov. V Greifswaldu študenti, v Niederradu kath. obec Frankfurtská zamýslajú vystaviť chrám boží atd. atd. Piova fond k založeniu misijnárskych staníc zraste na 30,000 tolarov. (Krasné sú to vyjavy cirk. života a vrúcnjej oddanosti a hlubokej úcty k najvyššej hlave Cirkve zo stránky nemeckých katolíkov podľúžnej, a my silno veríme ba vieme že aj iné národy jestli neprevýšili nemecký národ aspoň sa nezahambili pred ním v tomto ohľade.)

Rím. Sv. Otec odovzdal drahocenné omšové rúcho ktoré bol darom dostal k svojim sekundiciam, basilike Lateranskej stolnému to chrámu biskupa rímskeho sveta (omnium Urbis et Orbis ecclesiarum mater et caput;) kde sa bolo vydržiavalo päť všeobecných snemov cirkevných a kde každý krok upomína na nejakú svetodejinnú udalosť. V basilike sv. Petra pri kopáni ohľadom na miestnosť pre budúci snem prišlo sa na hlbokú jamu v nejžto sa kosti ľudské nachádzaly. Tieto kosti pochadzajú od kresťanov ktorí po svojej smrti dávali sa pochovať na blízku podotknutej basiliky od 4—12. st. pri stavbe avšak tohože chrámu byly ich kosti sobrané, a v nadrečenej jame pochované.

Švajčiarsko. V marciusi b. r. umrel Dr. Hüttenmoser v Rorschachu, bez toho žeby bol prijal sväte sviatosti umierajúceho však on čo nezaboh bol úhlavným a hlavatým protivníkom takýchto a podobných svätých vecí. Cirkev poneváč nikdy sa nespovedal, za živa odoprela mu obrádný pohrüb. V tom krik lom, besné hlasy zúrivosti ozývaly sa, zo všetkých strán, hanila a potupovala sa táto ukrutnosť Cirkve našej! Toto tým viac do očí padá, poneváč časopis St. Gall nedávno bol písal: „My sa neuspokojíme zatiaľ pokým sa ľudia nebudú rodiť, sobášit a zomierať bez kňazov.“ — A predca stránka táto neznabozská, ktorá bojuje i na smrť oproti kath. kňazom žiada konečne aby kňaz požehnal a posvätil ešte i hrob zatvrdlivého a nekajúceho nezaboha!

Redaktor: Štefan Rúčka. Vydávateľ a majiteľ: Dr. O. Radlinsky farár v Kútoch, ostatnia pošta Búr St. Georg via: Hohenau.